

— 85 éve, 1887-ben született Cornel Mikloşi, kiváló román mérnök és tudós, akadémikus, temesvári műegyetemi tanár. (Mh. 1963)

Március 6.

— 1945: A Román Kommunista Párt vezetésével a városi és falusi dolgozók uralomra juttatják a népi demokratikus hatalmat. Megalakul Románia első demokratikus kormánya, miniszterelnök Dr. Petru Groza, a kiváló hazafi.

— 5 éve, 1967-ben halt meg Kodály Zoltán zeneszerző, zenetudós, népzene-kutató és zenepedagógus, a magyar szellemi művelődés egyik legkiválóbb személyisége. (Sz. 1882. dec. 16. Kecskemét) — L. *Művelődés* 1971. 7.

— 100 éve, 1872-ben született Johan Bojer norvég regényíró, elbeszélő, a századelő norvég irodalmának világhírű alkotója. Az észak-norvég halászfalvak mindennapjainak színes, realista képét rajzolta meg három legjelentősebb regényében: *Den store hunger*, 1916 (m: A nagy éhség, 1930); *Den siste viking*, 1921 (Az utolsó viking, 1957); *Folk ved sjøen*, 1929 (A tenger fia, 1937). *Hazatérés*. Elbeszélések, 1931. (Mh. 1959. júl. 3. Oslo)

Március 7.

— 1966. március 7–9.: A Mezőgazdasági Termelőszövetkezetek Országos Szövetségének alakuló kongresszusa Bukarestben.

— 125 éve, 1847-ben született Constantin Dimitrescu román zeneszerző és gordonkaművész, a kamarazene egyik legfőbb kezdeményezője Romániában. (Mh. 1928)

— 545 éve, 1437-ben ezen a napon kezdődött a Budai Nagy Antal vezette erdélyi hűbéri-egellenes parasztfelkelés. — Kós Károly: Budai Nagy Antal históriája, 1932; Budai Nagy Antal. Dráma, 1935 (a Kolozsvári Magyar Színház bemutatta 1937. márciusában, felújította 1942-ben, 1947-ben; Marosvásárhelyt 1957-ben).

Március 8.

— Nemzetközi nőnap.

— 180 éve, 1792-ben Marosvásárhelyen halt meg Kovásznai Sándor író, költő, fordító, 1764-től kollégiumi tanár. — *Cicerónak nagyobbik Catoja, Laelius. Paradoxumi és a Scipio álma*. Kv 1782: *Két komédia ...*. Kv 1782 (Plautus, Terentius); *Jani Pannonii Poemata I–II*. Trajecti ad Rhenum 1784 (Kovásznai jegyzeteivel); Cicero: *De officiis: Az embernek tisztéről ...* Pozsony 1795. — *Az ész igaz útján*. Vál. írások, 1970 Kriterion. — Tudós literátor volt, számos európai híru tudós barátja, munkatársa, a magyar nyelv-

ven megszólaló tudományosság egyik fáklavivője — Kocziány László, 1970. (Sz. 1730. február 12. Fintaháza)

Március 9.

— 130 éve, 1842-ben halt meg Alexandru Hrisoverghi román költő, a 48-as forradalom előtti költőnemzedék egyik számottevő képviselője. Össze-gyűjtött lírai költeményei *Poezii c.* kötetében jelentek meg. (Sz. 1811)

Március 10.

— 1958: Ezen a napon alakult meg Románia Szocialista Köztársaság Nótanácsa.

— 80 éve, 1892-ben, Le Havre-ban született Arthur Honegger, svájci származású francia zeneszerző, zeneíró. Zürichben és Párizsban végezte zenei tanulmányait. A francia Hatok zeneszerző csoportjának legjelentősebb képviselője (a csoport tagjai Honegger mellett: Georges Auric, Louis Durey, Darius Milhaud, François Poulenc, Germaine Tailleferre). Franciaország történelméből merített időszerűsítő szándékkal *Johanna a máglyán* című oratóriumában. Operájában (*Antigone*) újfajta deklamációt alkalmazott: a hangsúlyt következetesen az első szótagra helyezte. Az emberiség sorsa feletti aggodalma sugallta *A világ kiáltása* című drámai hangvételű oratóriumát. Őt szimfóniával, cselló-, zongoraversennyel, zenekari program-művel (*Pacific 231*), hegedű-zongora szonáttakkal, vonósnégyesekkel gyarapította a zeneirodalmat. Nyelvezetében a népzene mellett felhasználta a gregorián, protestáns chorál s a jazz-zene eredményeit is. A barokk és a romantikus zene iránti tisztelete nem akadályozta meg abban, hogy stílusában helyett kapjanak a modern zene elemei is. Elméleti írásaiban a zene és társadalom, muzikus és közönség kérdései foglalkoztatták; önálló kis kötete: *Zeneszerző vagyok*. (Mh. 1955. nov. 27.) (-kő)

Március 11.

— 130 éve, 1842-ben született Eötvös Károly író, közíró, ellenzéki politikus. (Mh. 1916) — L. *Művelődés* 1971. 3. 62.

— 155 éve, 1817-ben Marosvásárhelyen halt meg Aranka György költő, nyelv-művelő, táblai ülnök, az Erdélyi Magyar Nyelvművelő Társaság (1791–1800) titkára, a felvilágosodás korának jeles személyisége. — *Apróbb munkái*. Mvh 1805; *Elmejátékai*. Nv 1806. (Sz. 1737. szept. 15 Szék) — Jancsó Elemér: AGY. Kv. 1939: Uő: Az EMNYT iratai. B 1955; Uő: A fény századának üzenete. Korunk 1971. 10.

Március 12.

— 255 éve, 1717-ben halt meg Hevenesi Gábor történetíró, a magyar

történeti forráskutatás első szervezője. (Sz. 1656. március 24.)

Március 13.

— 65 éve, 1907-ben született Petre Gheorghe, a Román Kommunista Párt élenjáró aktivistája, a hazai munkásmozgalom harcosa. (Mh. 1943)

Március 14.

— 1883-ban halt meg Karl Marx, a tudományos szocializmus megalapítója, a viláproletariátus lángszű tanítója, szervezője és vezetője. (Sz. 1818)

— 115 éve, 1857-ben halt meg Alexandru Sihleanu román költő, a 48-as forradalom utáni fiatal költőnemzedék egyik ígéretes tehetsége. Lírai versei, balladái, szerelmi költészetének figyelemre méltó alkotásai részben V. Alessandri *Románia literarä* (Iasi 1855) c. lapjában, majd *Armonii intime* (Meghitt harmóniák) c. kötetében jelentek meg. (Sz. 1834)

— 125 éve, 1847-ben Cabaceirasban született António de Castro Alves brazil költő, a forradalmi romantika jeles képviselője, a rabszolgaság megszüntetéséért harcoló társaság (Recife 1860) egyik alapítója. Verseiben is a rabszolgaság ellen, a köztársaság kiáltása érdekében buzdított. Szülővárosa ma nevét viseli. (Mh. 1871. júl. 6. Ciudad Castro Alves)

— 125 éve, 1847: Szemere Bertalan programtervezte az ellenzéki konferenciáján.

Március 15.

— 1848: A pesti forradalom. — 1937: A Márciusi Front megalakulása. — 1942: A Magyar Történelmi Emlék-bizottság szervezte háborúellenes tüntetés a budapesti Petőfi téren.

— 130 éve, 1842-ben halt meg Luigi Cherubini olasz származású francia zeneszerző. — *Lodoiska, Eliza, Abencerag, Ali baba, Faniska* („bécsi bemutatóján, 1806-ban Haydn és Beethoven „kora legnagyobb zeneszerzőjét” ünnepeleék az emigráns Cherubiniban”); egyik legjelentősebb operája: *Párizsi vízholdó* vagy *Két nap története*, 1800 — „névleg a 17. századi, valójában a forradalmi Páris élelt-halál-szorongását ... önti bősodrú, pompás zenébe. Ezzel a demokrata-humanisztikus irány-darabbal köszönt be Párisba a 19. század” — Szabolcsi Bence (A zene története). (Sz. 1760. Firenze)

Március 16.

— 15 éve, 1957-ben halt meg Constantin Brâncuși, nagy román szobrász, a modern szobrászat világviszonylatban egyik legnagyobb alkotója. (Sz. 1876) — L. *Művelődés* 1967. 12. Bölöni György: Brâncuși.

— 515 éve, 1457: Hunyadi László kivégzése Budán. Hunyadi János első-